

Президенту України
В. Зеленському
Прем'єр-міністру України
Д. Шмигалю
Голові Верховної Ради України
Р. Стефанчуку
Секретарю РНБО України
О. Данілову
Головам комітетів Верховної Ради України (за списком)

№ 109/2022 від 30.03.2022

*Щодо надання експертної підтримки
громадськими організаціями законодавчих ініціатив*

Звернення екологічних громадських організацій

Ми, як громадяни України, і як представники активного громадянського суспільства, пишаємося відданістю та професійністю, яку проявляють державні органи влади України перед обличчям викликів військового часу! Ми єдині у тому аби вибороти якнайшвидшу та повну перемогу і розпочати відновлення України.

Свою мету ми бачимо в оперативній підтримці та взаємодії з державними органами влади всіх рівнів для прийняття та втілення рішень, які якнайкраще задовольняють нагальні потреби, пов'язані з війною, і при цьому створюють мінімальні негативні наслідки для безпеки країни від таких рішень у найближчому майбутньому. При цьому йдеться про всі боки національної безпеки України, серед яких і екологічна безпека. В коротко- та далекоглядній перспективі саме екологічна безпека є гарантією достойного рівня життя, безпечного для здоров'я довкілля, а також є невід'ємною частиною подальшої інтеграції до ЄС через запровадження європейських стандартів у всіх сферах.

Ми, українські та міжнародні природоохоронні громадські організації, робимо це звернення у відповідь на низку швидких змін законодавства Парламентом України, які посилюють ризики невиправданих та масштабних екологічних ризиків для країни вже зараз та у найближчому післявоєнному майбутньому. Зокрема, мова йде про проект Закону № 7144 від 13.03.2022 (Закон № 2132-ІХ від 15.03.2022) “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності у сфері довкілля та щодо цивільного захисту на період дії воєнного стану” і про проект

Закону № 7178 від 13.03.2022 “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану”.

Ми розуміємо, що рішення у воєнний час мають прийматися впевнено та оперативно. Проте вони також мають враховувати довгостроковий контекст розвитку країни та інші виклики, зокрема знищення біоресурсів, деградацію ґрунтів, водний дефіцит, втрату біорізноманіття, зміну клімату, які не зникнуть, а лише посиляться через військові дії та негативно вплинуть на всі сфери нашого життя. Ми вважаємо, що екологічний аналіз та контекст у прийнятті законодавчих рішень є необхідним.

Ми звертаємося до Президента України, гаранта Конституції, про забезпечення законодавчих рішень воєнного часу, які не призводитимуть до невиправданих масштабних екологічних втрат і загроз народу України, а також перепон для процесу Євроінтеграції. Ми наголошуємо на необхідності забезпечення участі громадських та експертних організацій у процесі внесення змін до законодавства.

Ми звертаємося до Верховної Ради України про забезпечення того, аби зміни у законодавстві, які напряду або опосередковано пов'язані з використанням природних ресурсів, проходили належну оцінку екологічних ризиків за участі Комітету ВР України з питань екологічної політики та природокористування та громадських екологічних організацій і не надавали можливості зловживання законодавчим процесом у воєнний період. Ми просимо народних обранців не допустити прийняття непродуманих законодавчих змін, які здатні призвести до масштабних і невиправданих викликів для систем харчової і водної безпеки, економіки в цілому та окремих галузей, і здоров'я та благополуччя людей у післявоєнний період.

Ми звертаємося до Прем'єр міністра України про надання належної підтримки Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України для створення експертної платформи з розробки з екологічної та фінансової оцінки шкоди заподіяної природним ресурсам України, і зокрема об'єктам природно-заповідного фонду, територіям Смарагдової мережі, водно-болотним угіддям та іншим унікальним елементам природи України. А також просимо ініціювати створення Міжвідомчої робочої групи з післявоєнного відновлення України за участі громадських організацій різного профілю, що дозволить вчасно закласти підґрунтя для відновлення країни на базі найкращих доступних технологій у різних сферах.

Ми пропонуємо професійну експертизу та аналіз нормативно-правових актів, аналіз їхнього впливу на період військового стану в коротко- та довгостроковій перспективі після закінчення війни. Ми готові залучити провідних національних та міжнародних експертів з досвідом кризового та посткризового менеджменту з метою пом'якшення наслідків воєнних дій та негативного впливу війни на довкілля. Переконані, що наша оперативна підтримка та експертиза законотворчого процесу допоможе приймати швидкі рішення, що враховують умови воєнного стану та допомагають зберегти природні багатства України у майбутньому. Разом ми маємо

досягнути не лише перемоги та забезпечення гарантій збереження здорового та безпечного довкілля та достойного рівня життя у контексті подальшої євроінтеграції.

Додаток 1: Аналітика екологічних ризиків пов'язаних з прийняттям проекту Закону № 7144 від 13.03.2022 (Закон № 2132-IX від 15.03.2022) “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності у сфері довкілля та щодо цивільного захисту на період дії воєнного стану”....

Додаток 2: Аналітика екологічних ризиків пов'язаних з прийняттям проекту Закону № 7178 від 13.03.2022 “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану”.

Організації-підписанти:

WWF-Україна

виконавчий директор

Богдан Вихор

bvykhor@wwf.ua

02002, Київ, Р. Окіпної 4/170

До листа долучилися:

Екологія-Право-

Людина

виконавча директорка

okravchenko@epl.org.ua

(підпис)

Олена Кравченко

Дунайсько-Карпатська

Програма

керівник правління

bohdan.prots@gmail.com

(підпис)

Богдан Проць

Українська

природоохоронна група

голова правління

vasyliuk@uncg.org.ua

(підпис)

Олексій Василюк

Аналітика екологічних ризиків пов'язаних з прийняттям проекту Закону № 7144 від 13.03.2022 (Закон № 2132-IX від 15.03.2022) “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності у сфері довкілля та щодо цивільного захисту на період дії воєнного стану”

Законопроект №7144 містить положення, що виключає з-під сфери дії Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» відновлювальні роботи з ліквідації наслідків збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану та у *відбудовний період після закінчення воєнних дій*. Директива ЄС про оцінку впливу на довкілля (частина 3 статті 1) і Оргуська конвенція (частина 1 статті 6) дозволяють державам в індивідуальних випадках приймати рішення про непроведення процедури ОВД (Директива) чи незастосування положень про участь громадськості в цій процедурі (Оргуська конвенція) виключно щодо проєктів, спрямованих на оборону держави і лише в тому разі, коли проведення ОВД чи застосування положень про участь громадськості негативно впливатимуть на реалізацію мети цих проєктів. Автоматичне скасування ОВД для усіх проєктів (не лише тих, що безпосередньо пов'язані із обороною держави) і тим більше у післявоєнний період і по всій країні, навіть там, де не велися бойові дії, прямо суперечать міжнародним стандартам у сфері ОВД, які Україна зобов'язана виконувати. Тут також варто врахувати, що процедура ОВД могла в час військового стану проходити лише на підконтрольних територіях, а отже найбільш інтенсивно природні ресурси будуть експлуатуватись саме у регіонах, що залишилися неушкодженими війною. Відтак така зміна призведе до погіршення стану довкілля саме найбільш збережених і екологічно благополучних регіонів. Більше того, відновлення інфраструктури країни і у воєнний, і у післявоєнний період повинно відбуватися із забезпеченням максимального балансу економічних, соціальних і екологічних інтересів, і процедури ОВД є саме тим інструментом, що дозволяє віднайти цей баланс. Пошкодження промислових і інфраструктурних об'єктів – це не лише втрата для України, це також і шанс відбудувати Україну на засадах найкращих доступних технологій, які в подальшому не лише сприятимуть швидшому відновленню кращого стану довкілля, але й забезпечать українській економіці і торгівлі реальну і вигідну інтеграцію із країнами ЄС.

Також законопроект № 7144 знімає обмеження рубок лісу у територіях природно-заповідного фонду, що не лише є фактично їх цілковитим руйнуванням, але й одночасно стане порушенням, що тягне відповідальність за ст. 252 Кримінального кодексу України. Згідно із преамбулою Закону України “Про природно-заповідний фонд України”, ці території є національним надбанням українського народу і перебувають під особливою охороною держави. Фактичний дозвіл вільно знищувати їх є фактично прямою діяльністю проти національних інтересів України.

Аналітика екологічних ризиків пов'язаних з прийняттям проекту Закону № 7178 від 13.03.2022 “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану”.

Законопроект №7178 значно спрощує надання в короткострокову оренду земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної та комунальної форм власності. Ці зміни вже у найближчі тижні стануть причиною значних загроз збереженню природних територій на підконтрольній ЗСУ частині України. Йдеться також і про загрозу територіям, що охороняються на міжнародному рівні і зокрема такі, охорону яких Україна здійснює в рамках зобов'язань за Угодою про асоціацію України з Європейським Союзом. Такі території, що ми повинні зберегти в рамках Угоди - тепер можуть бути вільно знищені без необхідності отримання дозволів, погоджень та проведення оцінки впливу на довкілля. Реалізація цієї норми призведе до втрати цінних природних територій і стане порушенням, що тягне відповідальність за ст. 252 Кримінального кодексу України.